

2018 թվականի գյուղատնտեսական աշխատանքների և բերքահավաքի վերաբերյալ

2018թ. մարզի շուրջ 29000 գյուղացիական, ֆերմերային տնտեսություններում գյուղատնտեսական մշակաբույսերի ցանքատարածությունները նախորդ տարվա համեմատությամբ ունեն հետևյալ տեսքը.

Հ/Հ	Մշակաբույսի անվանումը	Ցանքատարածություն /հա/		Աճ կամ նվազում /հա/
		2017թ.	2018թ.	
1.	Հացահատիկ	41997	35621	-6376
	այդ թվում՝ աշնանացան ցորեն	21730	18458	-3272
	գարնանացան գարի	20183	17018	-3165
2.	Կարտոֆիլ	3721	3221	-500
3.	Բանջարեղեն	1758	1451	-307
4.	Կերային մշակաբույսեր	12980	11686	-1294
5.	Տեխնիկական մշակաբույսեր	172	105	-67
Ընդամենը		60630	52085	-8545

2018թ. բերքի տակ կատարվել է 10 տ սուպեր էլիտային աշնանացան ցորենի սերմացուի ցանքեր: Գարնանացանի համար մարզին հատկացվել է 583.51 տ գարնանացան գարու, 147.3 տ կորնգանի, 3 տ առվույտի, 11.2 տ գարնանացան ցորենի և 0.56 տ եգիպտացորենի, 0.28 տ սիսեռի և 0.05 տ ոլոռի սերմացուներ:

Արձանագրվել է նոր մշակաբույսերի մշակության պրակտիկա՝ կտավատ 92 հա, ոլոռ 38 հա, սիսեռ 28 հա, ոսպ 47 հա, որոնց տնտեսական արդյունավետությունը մոտ 2-3 անգամ գերազանցում է հացահատիկային մշակաբույսերին:

Հիմնվել է ժամանակակից տեխնոլոգիաներով 7 հա ինտենսիվ այգի՝ Գյումրի և Կապս բնակավայրում, իսկ Ոսկեհասկ Գուսանագյուղ գյուղերում հիմնվել է 6 հա պտղատու այգի:

Հայկականում փոքր ֆերմերների կենսապայմանների բարելավում՝ կարողությունների զարգացման և կայուն տնտեսական կառուցվածքների ստեղծման միջոցով հիմնվել են հակակարկտային ցանցերով և կաթիլային ոռոգման համակարգով հատապտղատու այգիներ և բանջարանոցներ:

Սուբվենցիոն ծրագրի շրջանակներում նորոգվում է Անուշավան համայնքի ոռոգման համակարգի 800 մետր երկարությամբ հատված: Ոռոգման ինքնահոս փակ համակարգի պլաստիկ խողովակաշարով կառուցման աշխատանքների իրականացման համար նախատեսված է 18 մլն դրամ, որն հատկացնելու են համայնքն ու պետությունն համատեղ:

Ոռոգման ցանցի հողային աշխատանքներն արդեն ավարտված են, փորված խրամատներում պլաստիկ խողովակներ են տեղադրվում, կատարվում են միացումներ: Աշխատանքների ընթացքին ծանոթացել են մարզպետարանի գյուղվարչության պատասխանատուները: Ծրագրի իրականացման արդյունքում 400 տնտեսություն կկարողանա ոռոգել հողերը, 50 հա-ով կավելանա ոռոգելի հողերի տարածքը:

ԵՄ PRDP մարզի Ամասիա համայնքում հիմնվել է դրդի վերամշակման արտադրամաս: Առաջնահերթ խնդիրների լուծման ծրագրում պետական բյուջեից տրամադրված միջոցներից 20 մլիլիոն 973 հազար դրամ գումար է նախատեսվել Ամասիայի բրդի վերամշակման արտադրամասի հիմնանորոգման և որպես արտադրամաս հարմարեցնելու համար: Շուրջ 400 քառակուսի մետր մակերեսով շինության նորոգման աշխատանքներն ընթացքի մեջ են: Բրդի վերամշակման ծրագրի իրականացումը նպաստելու է Ամասիայում աշխատատեղերի ստեղծմանը, համայնքի 10 բնակավայրերում բրդի վերամշակման ողջ արժեշղթայի զարգացմանը: Նախատեսվում է կարպետագործության զարգացում, բրդյա արտադրանքի հետ կապված ծառայություններ մատուցող ՓՄՁ-ների գործունեության խթանում:

Հացահատիկի բերքահավաք և խոփում.

Մշակաբույսը	Ցանվել է /հա/	Միջին բերքը /ց/	Համախառն բերքը /տ/
աշնանացան ցորեն	18345	32.4	59192
գարնանացան հացահատիկ	16943	28.5	48383

Համախառն բերք.

Մշակաբույսը	2017թ. /տոննա/	2018թ. /կանխատեսվող/ /տոննա/
Հացահատիկ	77553	107575
Կարտոֆիլ	93342	69603
Բանջարեղեն	49053	31509

Հացահատիկի համախառն բերքի կանխատեսվող աճը պայմանավորված է 2018թ. հացահատիկի միջին բերքի բարձր ցուցանիշով, իսկ կարտոֆիլի և բանջարեղենի համախառն բերքի կանխատեսվող նվազումը պայմանավորված է ցանքերի ֆիզիկական ծավալների կրճատումով:

Պետական աջակցություն գյուղատնտեսական հողօգտագործողներին մատչելի գներով պարարտանյութերի և դիզելային վառելիքի ձեռքբերման ծրագրերի շրջանակներում մարզում իրացվել է 2.4 տոննա ֆոսֆորական ու 2.2 տոննա կալիումական պարարտանյութեր և 276316 լիտր դիզելային վառելիք:

Մարզում գործում են թվով 89-ը հակակարկտային կայանք, որից 2-ը տեղադրվել է 2018թ. Լուսակերտ համայնքում: 2018թ. ընթացքում բնական աղետների հետևանքով տուժել են մարզի 38 համայնքների գյուղատնտեսական նշանակության շուրջ 5200 հա ցանքատարածություններ, վնասի չափը կազմել է մոտ 3.092 մլրդ դրամ: Վնասի գնահատման համապատասխան փաթեթները ամփոփվել և ներկայացվել է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն:

«Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2017 թվականի դեկտեմբերի 28-ի N 1717-Ն որոշման մեջ լրացումներ կատարելու, Հայաստանի Հանրապետության Արագածոտնի, Արարատի, Արմավիրի, Գեղարքունիքի, Լոռու, Կոտայքի, Շիրակի, Վայոց ձորի, Տավուշի մարզպետարաններին գումար հատկացնելու և 2018 թվականին տարերային աղետների հետևանքով պատճառված վնասների մասնակի փոխհատուցման գումարների չափը և տրամադրման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 2018 թվականի նոյեմբերի 29-ի N 1405 - Ն որոշումով հաստատված կարգով 2018 թվականի տարերային աղետների հետևանքով մարզի 26 գյուղերի 50-100 % տուժած 3611 գյուղատնտեսական հողօգտագործողներին տրամադրվել է մասնակի փոխհատուցում, որի գումարը կազմում է 125.4 մլն դրամ:

2018թ. ընթացքում մարզի 31 համայնքներում կատարվել է 3200 գլուխ կովերի և էգ մոզիների սերմնավորման աշխատանքներ՝ հոլշտեյն, շվից, ջեզեյ (կաթնային ուղղությամբ), անգուստ (մսային), սիմենտալ (մսակաթնային) ցեղատեսակներով տեղական ցեղերը բարելավելու նպատակով: Մարզում ստուգվել է բրուցելյոզ հիվանդության նկատմամբ 96162 գլուխ խ.ե.կ., 38712 գլուխ մ.ե.կ. արյան նմուշ, դաբաղի նկատմամբ վակցինացվել է 284474 գլուխ խ.ե.կ. և 59885 մ.ե.կ.: Սիբիրախտի նկատմամբ վակցինացվել է 159796 գլուխ խ.ե.կ. և 177 ձի: Խշխշան պալար հիվանդության նկատմամբ վակցինացվել է 161821 կով:

Համայնքների գյուղատնտեսական ռեսուրսների կառավարման և մրցունակության 2-րդ ծրագրի շրջանակներում ընթացքի մեջ է Աղվորիկ բնակավայրի արոտների ջրարբիացման համակարգի, փարախի և հովվի կացարանի կառուցման աշխատանքները՝ շուրջ 46 մլն դրամ:

2018թ. ընթացքում իրականացված գյուղատնտեսական ծրագրեր

- **Բույսերի պաշտպանության միջոցառումների ծրագիր** (պայքարի միջոցառումներն իրականացվում են հիմք ընդունելով բուսասանիտարական մոնիթորինգի արդյունքները, 3.4 մլն դրամ, մարզի շուրջ 3574 հա վարելահողերի վրա մկնանման կրծողների դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացում):
- **Հողերի ագրոքիմիական հետազոտության և բերրիության բարձրացման միջոցառումներ** (4.298 մլն դրամ, 420 հա վարելահողերի վրա ագրոքիմիական հետազոտություններ):
- **Գյուղատնտեսության ոլորտին տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման ծրագիր** (2018թ. Գյուղատնտեսության զարգացման հիմնադրամի Շիրակի մարզային կառույցում 775 անձանց համար անցկացվել է ուսուցում, որից հավաստագրվել են 768-ը):
- **Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղատնտեսական տեխնիկայի ֆինանսական վարձակալության՝ լիզինգի պետական աջակցության ծրագիր** (0.32 մլն դրամ, հայտ են ներկայացրել 3 շահառու, արդեն ձեռք է բերվել 1 միավոր տեխնիկա, ընթացքի մեջ են Ազատան և Մարմաշեն համայնքների շահառուների ձեռքբերումը):
- **Գյուղատնտեսական նշանակության ոռոգելի հողերի ընդլայնում** (Մարզի Հոռոմ համայնքում «Գյուղական Տարածքների Տնտեսական Զարգացման» ծրագրի շրջանակներում իրականացվել է ներհամայնքային ջրանցքի 6865 գծամետր բետոնային նորոգման աշխատանքներ որով հնարավորություն կստեղծվի նախկին 160 հա ոռոգելի տարածքը հասցնելու 455 հա-ի: Ծրագրի ընդհանուր արժեքը կազմում է 322 մլն դրամ համայնքի կողմից ներդրումը 5% շուրջ 20 մլն դրամ):

ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 2018Թ-Ի <<Գյումրիի սելեկցիոն կայան>> ՓԲԸ 2018թ.-ի

ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

1. ՀԱՅԱՀԱՏԻԿ

- Աշնանացան ցորենի համախառն արտադրությունը կազմել է 510.710կգ, 1հա-ի միջին բերքատվությունը 45,2ցենտներ (ցանքատարածությունը՝ 113հա)

- Գարնանացան գարու համախառն արտադրությունը կազմել է 256.610 կգ, 1հա-ի միջին բերքատվությունը 34,6 ցենտներ (ցանքատարածությունը՝ 74,14հա)

2. ՀԱՏԻԿԱԸՆԴԵՂԵՆ

- 2.1 Ոսպի արտադրությունը կազմել է 879կգ, 1հա-ի միջին բերքատվությունը 8,4 ցենտներ (1հա)
- Սիսեռի արտադրությունը կազմել է 3188 կգ, 1հա-ի միջին բերքատվությունը 4,36 ցենտներ (4,4հա)
- Լոբու արտադրությունը կազմել է 1787 կգ, 1հա-ի միջին բերքատվությունը 10,2 ցենտներ (1,75հա)

3. ԲԱԶՄԱՄՅԱ ԿԵՐԱՅԻՆ ԽՈՏԱԲՈՒՅՍԵՐ

- Կորնգանու սերմ՝ (բունկերային՝ 11650կգ)
- Առվույտի սերմ (բունկերային 1310կգ)

4. ՀԱՅԱՀԱՏԻԿԻ ԷԼԻՏԱ ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՍԵՐՄԻ ԻՐԱՑՈՒՄ

- Աշնանացան ցորենի իրացումը կազմել է՝ 475.073 Կգ
- Գարնանացան գարու իրացումը կազմել է՝ 179.915 Կգ

5. ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԱՇՆԱՆԱՑԱՆ 2019թ. ԲԵՐՔԻ ՏԱԿ

- Կատարվել է աշնանացան ցորենի՝ 64 հա սուպեր էլիտային, 27.5 հա էլիտային և 8.5 հա բազմացման տնկարանի ցանքեր

6. ՄԵՔԵՆԱՏՐԱԿՏՈՐԱՅԻՆ ՊԱՐԿԻ ՀԱՄԱԼՐՈՒՄ

- Սույն թվականին ընկերությունը ֆինանսական վարձակալությամբ ձեռք է բերել Բելառուս 1221.2 մակնիշի անիվավոր տրակտոր, և PLH -5-35P-2 մակնիշի գութան

<<Շիրակի>> ԶՕԸ-ի կողմից 2018 թվականին իրականացվել է հետևյալ աշխատանքները՝

Հ/Հ	Միջոցառումների անվանումը	Չափի միավոր	Ընդամենը
-----	--------------------------	-------------	----------

1	Ոռոգման ցանցի մաքրում	<u>հազ. խ.մ.</u> հազ. դրամ	<u>109.95</u> <u>26 874.6</u>
2	Ոռոգման ցանցի նորոգում	<u>կմ</u> հազ. դրամ	<u>0.41</u> <u>2903.2</u>
3	Հիդրոտեխնիկական կառուցվածքների և ջրաչափական դիտակետերի նորոգում	<u>հատ</u> հազ. դրամ	<u>86</u> 4 350
4	Պոմպակայանների և խորքային հորերի նորոգում	<u>հատ</u> հազ. դրամ	<u>14</u> <u>4 771.7</u>
5	Մեքենա-մեխանիզմների նորոգում	<u>հատ</u> հազ. դրամ	<u>11</u> 6 401.1
Ընդամենը		հազ. դրամ	45 300.6

Ոռոգման սեզոնի նախապատրաստական աշխատանքներն իրականացվել են ժամանակին, ջրօգտագործողների հետ կնքվել են 4322 պայմանագիր 2786 հա ոռոգելու համար:

Օգտագործված ջրերի և գումարների հավաքագրումների օպերատիվ տվյալները 2018թ. (ըստ <<Շիրակ>> ԶՕԸ-ի)

Հ/Հ	Ցուցանիշները	Քանակը	Չափի միավորը
1	Ջրառ	14143	հազ. մ3
2	Ջրառուք	6020	հազ. մ3
3	Հասույթ	66217.0	հազ. դրամ
4	Գանձում	67121.5	հազ. դրամ
5	Գանձման տոկոս	101	%

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏ՝

Մ. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ